

ISSN 2695-1584 (Print)
ISSN 2695-1592 (Online)
DOI:10.52058/2708-7530-2022-5(12)

VĚDA A PERSPEKTIVY

№5(12)
2022

Ми з Україною

ISSN 2695-1584 (Print)

ISSN 2695-1592 (Online)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-5\(12\)](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-5(12))

Věda a perspektivy

№ 5(12) 2022

Praha, České republika
2022

Multidisciplinární mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 24142. № 5(12) 2022. str. 264

Zveřejněno rozhodnutím akademické rady Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. (zápis č. 10/2022 ze dne 23. Směť 2022)

Vydavatel:

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika
International Economic Institute s.r.o. Praha, Česká republika se sídlem V Lázních 688,
Jesenice 252 42
IČO 03562671 Praha, Česká republika
zastoupen Mgr. Markétou Pavlovou

Časopis vychází v rámci práce vydavatelské skupiny „Scientific Perspectives“ a s vědeckou podporou: veřejné organizace „Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration“, veřejné organizace „Association of Scientists of Ukraine“, Institut filozofie a sociologie Ázerbájdžánu Národní akademie věd (Baku, Ázerbájdžán)

Časopis je zařazen do mezinárodní vědeometrické databáze Index Copernicus (IC), mezinárodního vyhledávače Google Scholar a do mezinárodní vědeometrické databáze Research Bible

Šéfredaktor:
Karel Nedbálek -
doktor práv,
docent (Zlín,
Česká republika)

**Zástupce
šéfredaktora:**
Markéta Pavlova
- ředitel,
Mezinárodní
Ekonomický Institut (Praha,
Česká republika)

Dina Dashevskaya -
geolog,
geochemik Praha,
Česká republika
(Jeruzalém, Izrael)

Členové redakční rady:

- Jurij Kijkov** - doktor informatiky, dr.h.c. v oblasti rozvoje vzdělávání (Teplice, Česká republika)
Vladimír Bačišin - docent ekonomie (Bratislava, Slovensko)
Peter Ošváth - docent práva (Bratislava, Slovensko)
Dina Dashevsky - geolog, geochemik Praha, Česká republika (Jerusalem, Israeli)
Yevhen Romanenko - doktor věd ve veřejné správě, profesor, ctěný právník Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)
Iryna Zhukova - kandidátka na vědu ve veřejné správě, docentka (Kyjev, Ukrajina)
Oleksandr Datsiy - doktor ekonomie, profesor, čestný pracovník školství na Ukrajině (Kyjev, Ukrajina)
Badri Getchbaya - doktor ekonomie, profesor, docent na Batumi State University. Shota Rustaveli (Gruzie)
Laila Achmetová - doktorka historických věd, profesorka politologie, profesorka UNESCO, mezinárodní žurnalistiky a médií na žurnalistické fakultě Kazašské národní univerzity (KazNU). al-Farabi (Kazachstán)
Oleksandr Nepomnyashy - doktor věd ve veřejné správě, kandidát ekonomických věd, profesor, řádný člen Vysoké školy stavební Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)
Michał Tomasz - doktor věd, docent katedry geografie regionálního rozvoje, University of Gdańsk (Polsko)
Vladislav Fedorenko - doktor práv, profesor, DrHb - doktor habilitace práva (Polská akademie věd), čestný právník Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)

OBSAH

SÉRIE “Teologie”

- Денис Мартишин, Євген Романенко** 8
*ПОЧАТОК НАГОРОДНОЇ СИСТЕМИ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ
УКРАЇНИ: ЦЕРКОВНІ НАГОРОДИ ЯК ДУХОВНО-ІДЕЙНА
СКЛАДОВА ХРИСТІЯНСЬКОГО ЖИТТЯ*

SÉRIE “Ekonomika”

- Daker Elrabay’a, Valentina Marchenko** 19
*THE DETERMINATION OF A FULLY INCLUSIVE WASTE
MANAGEMENT COST FORMULA AND THE COMPLIANCE OF
FINANCIAL INDICATORS WITH THE ORGANIZATIONAL
LEVERS AND CONTRACTUAL INSTRUMENTS*

- Дмитро Кабаченко, Павло Шелест** 37
*РОЗРОБКА ТА ОБГРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВА*

- Тетяна Обіход, Олена Бородіна** 51
*АНАЛІЗ СТРАТЕГІЧНИХ НАПРЯМІВ ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ*

SÉRIE “Pedagogika”

- Oksana Halan** 59
*STRUCTURAL-FUNCTIONAL MODEL OF PROFESSIONAL
READINESS OF A FUTURE SOCIAL WORKER AS A BASIS FOR
DIAGNOSING HIS PROFESSIONAL QUALITIES*

- Оксана Авраменко** 65
ПРОБЛЕМА ОБДАРОВАНОСТІ В ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ: ІСТОРИЧНИЙ РАКУРС
- Світлана Заскалета, Наталя Буглай** 76
ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Леся Карнаух** 88
ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ В ІСТОРИЇ ФІЛОСОФСЬКИХ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
- Ірина Карпич** 97
ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СЕРЕД МОЛОДІ
- Галина Коберник, Олександр Коберник** 106
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА З СУБ'ЄКТАМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
- Тамара Михеева** 118
ЧИННИКИ, ЩО СПРИЯЮТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ У ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ
- Любов Тітова** 132
ОНЛАЙН-ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

SÉRIE “Zeměpisné vědy”

- Зоя Карпюк, Олена Шевчук, Діана Ярмолюк** 144
*ОХОРОНА ВОДНИХ ЕКОСИСТЕМ У ГІДРОЛОГІЧНИХ
ЗАКАЗНИКАХ І ПАМ'ЯТКАХ ПРИРОДИ ПРИРОДНО-
ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ*

SÉRIE “Historické vědy”

- Наталія Грюнвальд** 162
*ВИРОЩУВАННЯ АМАРАНТУ В УКРАЇНІ: ІСТОРИЯ, СТАН І
ПЕРСПЕКТИВИ*
- Ольга Тарасенко, Ірина Івахненко** 180
*СПОГАДИ ОЛЕКСАНДРА РОМАНОВИЧ-СЛАВАТИНСЬКОГО
ПРО КИЇВ*

SÉRIE “Lékařské vědy”

- Наталія Сухоставець** 193
ДО ПИТАННЯ ЕТІОПАТОГЕНЕЗУ АПОПЛЕКСІЇ ЯЄЧНИКА

SÉRIE “Historie umění”

- Роман Лопатинський** 200
*ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТВОРІВ МАЛОЇ ФОРМИ У ТВОРЧОСТІ
ІВО ПОГОРЕЛІЧА ЯК ВИКОНАВСЬКА РЕДАКЦІЯ ТЕКСТУ
МУЗИЧНОГО ТВОРУ (НА ПРИКЛАДІ «МУЗИЧНИХ
МОМЕНТІВ» С. В. РАХМАНІНОВА)*

SÉRIE “Psychologie”

Tetiana Riakhovska 213
THEORY AND PRACTICE ANALYSIS OF PSYCHOTHERAPY FOR PATIENTS WITH SCHIZOPHRENIA

Tetyana Svatenkova 225
EXISTENTIAL CONTEXT OF PERSONALITY FORMATION IN EARLY YOUTH

SÉRIE “Filologie”

Oksana Naidiuk, Viktoriia Prykhodko, Vita Sternichuk 238
PRECEDENT SITUATIONS IN FOREIGN LANGUAGE DISCOURSE: RECEPTION AND INTERPRETATION

Світлана Карпенко 249
МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКОГО КАЗКОЗНАВСТВА

[https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-5\(12\)-132-143](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-5(12)-132-143)

Любов Тітова

*викладач-стажист кафедри інформатики
і інформаційно-комунікаційних технологій,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини, м. Умань, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-2441-0560>*

ОНЛАЙН-ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Анотація. На сучасному етапі розвитку освіти одним з основних питань є перехід базової школи на навчання за Концепцією Нової української школи, згідно з якою до формули нової школи входить інформаційно-цифрова компетентність (ІЦК) як одна з ключових. Дана компетентність включає алгоритмічне мислення та фундаментальні знання з основ програмування впевнене володіння інструментами ІКТ, які використовуються для забезпечення інформаційних процесів, навички використання баз даних та безпечної роботи в Інтернеті, а також медіа та інформаційну грамотність і розуміння етики роботи з інформацією.

У статті розглянуто онлайн-засоби для формування елементів ІЦК майбутніх педагогічних працівників в умовах дистанційного навчання. Зокрема, йде мова про ресурси, що сприяють формуванню інфомедійного блоку ІЦК, який включає поняття етики роботи з інформацією, а також інформаційної та медіа культури. Якщо раніше дистанційна освіта поступалась звичному нам очному навчанню, то у ході теперішніх подій (повномасштабна війна на території України, пандемія Covid-19), вона набуває все активнішого застосування.

Саме тому використання онлайн-сервісів стало невід'ємною частиною навчальних занять як в закладах загальної середньої освіти, так і в закладах вищої освіти. В освітньому процесі більш широко застосовують не лише традиційні та звичні для нас Google Meet, Zoom, Classroom та Moodle, а й набувають все більшої популярності ресурси, що дозволяють урізноманітнити навчальні завдання (Learningapps.org, Kahoot!, Quizizz, Quizlet, Plickers) або ж змінити звичну форму отримання знань на альтернативну (зокрема, неформальну освіту), наприклад, масові відкриті онлайн-курси (Prometheus, EdEra, ВУМ online, Get Digital від Facebook, Google Digital Workshop, Coursera,

Academy Cisco) чи ігрові сервіси (Медіазнайко, Гра «Медіаграмотна місія», Kodable, CheckiO, BlocklyGames). Тому, враховуючи доступність та різноманітність сучасних онлайн-засобів, варто зазначити, що їх використання в освітньому процесі сприяє формуванню однієї з найважливіших компетентностей сучасного інформаційного суспільства – ІЦК.

Ключові слова: інформаційно-цифрова компетентність, дистанційне навчання, цифрові технології, інформаційно-комунікаційні технології, онлайн-сервіс, медіаграмотність, медіакультура, інформаційна культура, авторське право, плагіат.

Liubov Titova

*trainee teacher Department of Informatics
and Information and Communication Technology
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University,
Uman, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-2441-0560>*

ONLINE TOOLS FOR FORMATION OF INFORMATION AND DIGITAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS IN THE CONDITIONS OF DISTANCE LEARNING

Abstract. At the current stage of educational development, one of the main issues is the transition of primary school to study according to the Concept of the New Ukrainian School, according to which the formula of the new school includes information and digital competence (IDC) as one of the key. This competency includes algorithmic thinking and fundamental knowledge of the basics of programming, confident mastery of ICT tools used to support information processes, skills in using databases and secure work on the Internet, as well as media and information literacy and understanding of information ethics.

The article considers online tools for the formation of elements of the IDC of future teachers in the conditions of distance learning. In particular, we are talking about resources that contribute to the formation of the infomedia block of IDC, which includes the concept of ethics of information, as well as information and media culture. If earlier distance education was inferior to our usual face-to-face training, in the course of current events (full-scale war in Ukraine, the Covid-19 pandemic), it acquires more active application.

That is why the use of online services has become an integral part of educational activities in both general secondary and higher education institutions. In the educational process, not only traditional and familiar to us Google Meet, Zoom,

Classroom and Moodle are more widely used, but also become more and more popular resources to diversify learning tasks (Learningapps.org, Kahoot!, Quizizz, Quizlet, Plickers) or resources to change the usual form of knowledge acquisition to alternative (in particular, non-formal education), for example, mass open online courses (Prometheus, EdEra, VUM online, Get Digital from Facebook, Google Digital Workshop, Coursera, Academy Cisco) or gaming services (Mediaznayko, Game "Media Literate Mission", Kodable, CheckiO, BlocklyGames). Therefore, given the availability and diversity of modern online tools, it should be noted that their use in the educational process contributes to the formation of one of the most important competencies of the modern information society – IDC.

Keywords: information and digital competence, distance learning, digital technologies, information and communication technologies, online service, media literacy, media culture, information culture, copyright, plagiarism.

Постановка проблеми. Сучасне цифрове суспільство вимагає відповідних навичок у кожної окремої особи, не є винятком і працівники освітньої галузі. В період, коли інформаційно-комунікаційні технології розвиваються надшвидкими темпами, педагог має неодмінно володіти інформаційно-цифровою компетентністю не лише для того, щоб відповідати нормам сьогодення, а й передати свої знання здобувачам освіти та зростити нове покоління, пристосоване до життя в умовах технічного прогресу.

Реалії сьогодення вкотре штовхають розвиток освітньої галузі на новий щабель – пандемія вірусу Covid-19, повномасштабне військове вторгнення російської федерації на територію України змушують педагогів все частіше переходити на дистанційне навчання. Все це сприяє більш активному застосуванню інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі, зокрема використанню програмних та хмарних засобів для організації відеоконференцій (Zoom, Google Meet, Webex Meet, Microsoft Teams), а також онлайн-платформ для розміщення навчальних матеріалів та отримання зворотного зв'язку (Moodle, Google Classroom).

Окрім того, в період, коли Україна потерпає від нападу держави-агресора, яскравим прикладом застосування набутої інформаційно-цифрової компетентності є значущі події на кіберфронті, а саме діяльність ІТ-армії, хакерських угруповань та окремих хакерів, адже «війна» в сучасному розумінні характеризується не лише збройним протистоянням, а й передбачає боротьбу в політичній, економічній, дипломатичній, інформаційній та інших сферах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі формування інформаційно-цифрової компетентності в умовах дистанційного навчання присвячено значну кількість праць вітчизняних та зарубіжних науковців: Антонченко М., Бикова В., Власій О., Дудки О., Захарова М., Захарової І.,

Лещенко М., Наконечної Л., Наливайка О., Наливайко Н., Ніколаєнка М., Павленко І., Петрової Л., Подліняєвої О., Посної Л., Тимчук Л., Шевченко Т. та інших.

Зокрема, Власій О. та Дудка О. розглядають шляхи формування інформаційно-цифрової компетентності учасників освітнього процесу через формування змісту та створення відповідного простору у сучасному ЗВО [3].

Сучасну модель розвитку інформаційно-цифрової компетентності педагогічного працівника, фактори та особливості формування інформаційно-цифрової компетентності фахівців в умовах післядипломної педагогічної освіти досліджено колективом науковців Комунального закладу Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти [10].

Дослідники Медведєва М., Жмурко О., Криворучко І. та Ковтанюк М. розглядають аспекти використання відкритих онлайн-курсів у підготовці майбутніх вчителів інформатики та їх вплив на формування професійних компетентностей, зокрема інформаційно-цифрової [2].

Проте, інформаційно-цифрову компетентність слід розглядати не тільки як цілісний елемент, а й варто приділити увагу її окремим компонентам для кращого розуміння сутності поняття й для педагогічно виваженого добору засобів для її формування, зокрема онлайн-ових.

Мета статті: розгляд основних аспектів формування інфомедійного блоку інформаційно-цифрової компетентності у здобувачів освіти педагогічних ЗВО з використанням онлайн-сервісів в умовах дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. На жаль, сучасна історія України «не сприяє» навчання у звичному для нас форматі – пандемія Covid-19 у 2020 році стала досить серйозним випробуванням для світової освітньої спільноти та першим поштовхом для масового запровадження дистанційної форми навчання. Саме тоді досить широкого використання набули сервіси відеотелефонного зв'язку, платформи дистанційного навчання, віртуальні дошки та безліч інших онлайн-сервісів, що давали змогу навчатись та викладати в режимі реального часу, не виходячи з дому. Ще одним серйозним ударом, зокрема по освітній галузі, стало повномасштабне військове вторгнення росії на територію України, що спричиняє катастрофічні жертви, численні руйнування закладів освіти, критичної та цивільної інфраструктури. Ці чинники унеможливають навчання у зонах, де, на разі, тривають бойові дії.

Проте конституційне право на освіту та віра у перемогу стали визначними факторами у продовженні освітнього процесу, після вимушених двотижневих канікул, на територіях, де це є можливим. Однак ракетні та авіа-удари, зміна штамів коронавірусної інфекції та, відповідно, досить висока захворюваність змушують надавати перевагу дистанційному або змішаному формату навчання.

Разом з тим, на даному етапі розвитку освітньої галузі ще одним з ключових питань є перехід базової школи на навчання за Концепцією Нової української школи, відповідно до якої інформаційно-цифрова компетентність (ІЦК) належить до переліку ключових. Дана компетентність передбачає впевнене володіння засобами ІКТ, що використовуються для забезпечення інформаційних процесів, алгоритмічним мисленням та основами програмування, вміннями працювати з базами даних та безпечної роботи в мережі Інтернет, а також медіа-грамотність та розуміння етики роботи з інформацією [7]. Це свідчить про те, що здобувачі освіти мають вільно володіти навичками використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, як у навчанні так і в побутових ситуаціях [8]. Однак для розвитку ІЦК компетентності у здобувачів, відповідними навичками має володіти і педагог.

У професійному стандарті «Вчителя закладу загальної середньої освіти», затвердженого Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України №2736 від 23.12.2020 року ІЦК визначено як здатність до пошуку та обробки інформації, вільного та продуктивного використання готових, а також створення нових електронних освітніх ресурсів, застосування цифрових та інформаційних технологій в освітньому процесі [9].

У своїх дослідженнях Антонченко М. О. та Павленко І.М. виділяють три блоки складових ІЦК:

- комп'ютерно-технологічний блок, до якого належать володіння інформаційно-комунікаційними технологіями та вміння їх застосовувати у різних сферах життя, а також навички роботи та безпеки в мережі Інтернет та кібербезпеки;

- алгоритмічний блок, що включає володіння основами програмування, роботи з базами даних та алгоритмічне мислення;

- інфомедійний блок, який передбачає інформаційну культуру та медіа-грамотність, розуміння етики роботи з інформацією, зокрема поняття авторського права, інтелектуальної власності тощо) [10].

В процесі дистанційного навчання, що стало невід'ємною складовою сучасного освітнього процесу, так чи інакше формуються комп'ютерно-технологічний та інфомедійний блоки ІЦК.

Зупинимося докладніше на ресурсах, що сприяють формуванню саме інфомедійного блоку ІЦК та його окремих компонентів.

Інформаційна культура та медіаграмотність. Інформаційна культура суб'єктів освітнього процесу полягає, в першу чергу, в умінні користуватись інформаційними ресурсами. Визначну роль у формуванні інформаційної культури грають новітні ІКТ, до яких відносяться хмарні технології, засоби для роботи з мультимедіа, програмне забезпечення спеціального призначення,

системи дистанційного навчання, а також електронні посібники та підручники та ін., адже використання вищезгаданих засобів в освітньому процесі значно розширюють знання здобувачів та прямо чи опосередковано впливають на розвиток їх можливостей [1].

Медіаграмотність визначається як здатність до аналізу та оцінки, а також вміння використовувати медійні продукти [11]. Знову ж, розглядаючи суспільство у призмі війни, особливо необізнаність та критичну неосвіченість громадян росії, стає зрозумілою важливість об'єктивної та критичної оцінки отриманих з різних джерел даних.

Часто терміни «інформаційна культура» та «медіаграмотність» ототожнюються, оскільки є досить близькими. Проте інформаційна культура є більш широким поняттям, оскільки передбачає вміння отримувати та користуватись інформацією не лише від медіа, а й з інших джерел.

Певний період часу є популярними, за рахунок своєї доступності, онлайн-платформи, які надають відкритий доступ до онлайн-курсів різної тематики, зокрема і питань інформаційної культури, медіаосвіти та медіаграмотності. Серед таких платформ Prometheus, EdEra, ВУМ online, Get Digital від Facebook, Google Digital Workshop та інші [2].

Так, наприклад, Prometheus пропонує курс «Медіаграмотність для освітян», розрахований на 60 годин. Вивчення даного курсу передбачає знайомство з поняттями медіаосвіти та медіаграмотності, можливостями використання медіа в діяльності освітніх закладів та особливостями спілкування в мережі [5].

Ще один курс з медіаграмотності, призначений для педагогічних працівників, доступний на вебсайті студії онлайн-освіти EdEra. Програма «Години медіаграмотності» включає питання видів медіа та їх впливу на суспільство, практичні поради як розпізнати фейкову інформацію і маніпуляції та ін. [4].

Обидва курси є відкритими та безкоштовними, після їх закінчення та успішного складання завдань є змога отримати сертифікат, що є, в свою чергу, документом про підвищення кваліфікації.

Дещо схожі можливості надають освітні серіали, розміщені на порталі «Дія». Одним з таких серіалів є «Медіаграмотність у часи пандемії», що спрямований головним чином на розвиток інформаційної та медійної культури. У процесі вивчення курсу можна ознайомитись з особливостями впливу медіаконтенту, фейків та конспірологічних теорій на користувача, дізнатись хто такі псевдоексперти та чи варто довіряти сучасним блогерам. Характерною рисою даного серіалу є залучення до нього вітчизняних зірок та блогерів, що позитивним чином сприятиме підвищенню мотивації здобувачів до проходження курсу. Після успішного завершення навчання можна, знову ж, отримати сертифікат обсягом 0.1 кредиту ЄКТС [6].

Варто також зазначити, що у сучасних ЗВО поширена практика перезарахування знань, отриманих шляхом здобуття у неформальній освіті, звісно за наявного підтвердження та відповідності вивчених тем навчальним дисциплінам. Тому такі ресурси є альтернативою звичному нам навчанню.

Наступним медіа-освітнім проектом є «Програма медіаграмотності для громадян» (<https://irex.mocotms.com/>), що була створена за підтримки Міністерства закордонних справ та міжнародної торгівлі Канади (DFATD Canada), трьома організаціями: Академія української преси, IREX та StopFake. Метою даного проекту стало посилення стійкості громадян відносно деструктивної сили впливу неправдивої інформації [12].

Citizen Media Literacy Project – Ukraine складається з навчального курсу «Медіаграмотність для громадян» та гри «Медіаграмотна місія». Метою електронного навчального курсу є ознайомлення з основами медіаграмотності та надання інструментів для розпізнання сумнівної інформації. Курс поділяється на три розділи, а саме:

- Інформація та мас-медіа;
- Маніпуляції та боротьба;
- Мова ненависті.

У ході навчання користувач ознайомлюється з поняттями інформації, мас-медіа, пропаганди, фейку та маніпуляції, а також вчиться розпізнавати пропаганду у інформаційному потоці та «споживати» медіа усвідомлено. Після проходження курсу генерується сертифікат.

Гра «Медіаграмотна місія» передбачає перебування на фабриці брехні, викриття «виробництва» пропаганди, фейків, маніпуляцій та джинси, відповідно знайомить з даними поняттями, допомагає розпізнати мову ненависті у графічних та текстових повідомленнях, а також має на меті знищення неправдивих даних та повну зупинку даної фабрики завдяки критичному мисленню й отриманим у ході гри знанням. Даний онлайн-засіб є на часі, оскільки демонструє особливо актуальні зараз проросійські фейки та навчає як їх розрізнити (рис. 1).

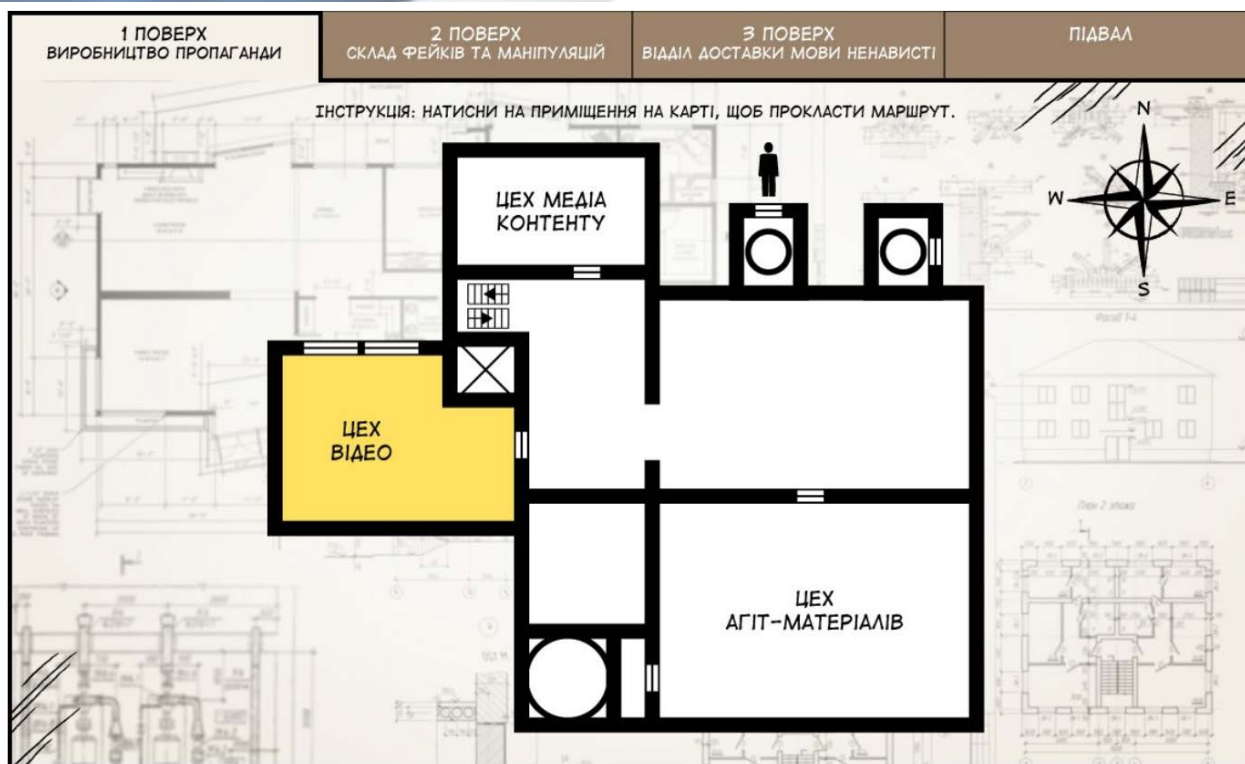

Рис. 1. Гра «Медіаграмотна місія»

Ще одним наочним онлайн-сервісом, що сприяє розвитку медіаграмотності та інформаційної культури є МедіаДрайвер (<http://mediadrivervr.online/>). Дана платформа дещо відрізняється від попередньо розглянутих. Тут можна ознайомитись з такими поняттями, як медіа, пропаганда, маніпуляція та історією їх виникнення, дізнатись особливості будови «світу» Інтернету та як ефективно здійснювати пошук у мережі, але, крім того, на сайті розглянуто психологічний та технологічний аспекти захисту від дестабілізуючої інформації та представлено дані про різні види медіафайлів (фото, відео, аудіо) – як загальні відомості, так і з точки зору використання їх медіа ресурсами.

Цікавою особливістю МедіаДрайверу є розгляд питань авторського права, плагиату та копірайтингу, що є ключовими, якщо мова йде про *етику роботи з інформацією*. Курс «Плагиат та авторське право» розкриває етичні та юридичні аспекти порушення академічної доброчесності, а також окремі моменти захисту власного «продукту».

Існує також велика кількість Інтернет-ресурсів, що надають інформацію про авторське право та його дотримання, зокрема офіційні документи на урядових порталах, відкриті онлайн-курси для освітян на платформах Prometheus, EdEra, створені у рамках проекту «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» (Academic Integrity and Quality Initiative –

Academic IQ), семінари та вебінари, що проводяться Українським інститутом науково-технічної експертизи та інформації, у яких брали участь зокрема і викладачі та здобувачі факультету фізики, математики та інформатики Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (рис.2).

Рис. 2. Сертифікати від Українського інституту науково-технічної експертизи та інформації

Проте, при формуванні етики роботи з інформацією, як складової інфомедійного блоку, важливим є не лише розгляд теорії, а й вміння практично дотримуватись академічної доброчесності, особливо при написанні інформаційних публікацій та наукових праць. Саме тому, щоб перевірити наскільки робота є автентичною і не допустити порушення академічної доброчесності, необхідними є навички роботи з ресурсами для перевірки роботи на плагіат. Розглянемо декілька онлайн-сервісів, що допоможуть у вирішенні даного питання.

Найбільш популярними та потужними інструментами пошуку плагіату є платформи StrikePlagiarism.com (<https://strikeplagiarism.com/ua/>) та Unicheck (<https://unicheck.com/uk-ua>). Дані сервіси мають ряд переваг, зокрема багатомовність інтерфейсу та його інтуїтивна зрозумілість, швидка перевірка тексту та повний звіт про унікальність, широка база робіт, шифрування та безпечне зберігання персональних даних у хмарних сховищах, а також інтеграція даних сервісів в системи онлайн-навчання, наприклад, у Moodle. Проте, обидва сервіси є платними, цінова політика варіюється залежно від потреб користувача та, звісно, кількості сторінок, які необхідно перевірити.

Ще одним постачальником послуг з виявлення плагіату є компанія Plag.com.ua (<https://www.plag.com.ua/>). Сервіс, як і два вищезгадані, передбачає реєстрацію. При створенні облікового запису можна обрати Стандартний профіль або Профіль викладача, другий надає значно більше можливостей, наприклад, отримання повного звіту з унікальності, доступ до бази наукових статей та ін. Та для реєстрації як викладача необхідно використовувати корпоративну електронну адресу і надати підтвердження працевлаштування в освітньому закладі. Перевагою даного ресурсу є можливість перевіряти обмежену кількість документів безкоштовно, зокрема викладацький профіль включає безоплатну перевірку 20 робіт на місяць.

Таким чином, є можливість знайти сервіс для виявлення плагіату відповідно до власних потреб та фінансових можливостей та контролювати дотримання академічної доброчесності у власних працях.

Висновки. Теперішні події – військовий стан, у зв'язку з повномасштабним вторгненням росії на територію України, нові хвилі коронавірусної хвороби – диктують умови життєдіяльності, і сфера освіти не є виключенням. Тому дистанційна форма навчання стає невід'ємною і, на жаль, більш вживаною. Тут на допомогу викладачу, педагогу приходять онлайн-сервіси, різноманітність яких у період сьогодення є досить високою, що надає можливість обирати їх відповідно до освітніх потреб та використовувати як у процесі викладання, так і для самовдосконалення. Отже, використання онлайн-ресурсів, зокрема відкритих освітніх курсів, ігрових технологій, засобів для дистанційного навчання, сприяє формуванню інфомедійного блоку ІЦК майбутнього педагога.

Перспективи подальших наукових досліджень вбачаємо у дослідженні сервісів для формування комп'ютерно-технологічного та алгоритмічного блоків інформаційно-цифрової компетентності майбутнього педагога.

Література:

1. Блистів О., Галаз Л. Взаємозв'язок інформаційної культури та якості навчального процесу. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління»*. 2015. Т. 2, № 815(1). С. 15–21. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/jun/2641/visnyk2015-15-21.pdf> (дата звернення: 09.04.2022).
2. Використання масових відкритих онлайн-курсів у підготовці майбутніх учителів інформатики / М. Медведєва та ін. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Т. 2, № 33. С. 159–164. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/13656/1/ЖОІ,%20ММО,%20КІІ,%20КМС.pdf> (дата звернення: 12.04.2022).
3. Власій О., Дудка О. Шляхи формування інформаційно-цифрової компетентності учасників освітнього процесу. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2019. С. 375–382. URL: <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/205/pdf> (дата звернення: 14.04.2022).
4. Години медіаграмотності. *EdEra*. URL: https://study.ed-era.com/uk/courses/course/?_ga=2.125162954.1710788298.1649179955-54368980.1649179955#!824 (дата звернення: 19.04.2022).

5. Медіаграмотність для освітян. *Prometheus – Найкращі онлайн-курси України та світу*. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+MEDIA101+2018_T3/about (дата звернення: 19.04.2022).
6. Медіаграмотність у часи пандемії. *Дія. Цифрова Освіта*. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/mediagramotnist-u-casi-pandemii> (дата звернення: 30.04.2022).
7. Нова українська школа : Концепція від 27.10.2016 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 05.04.2022).
8. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : Постанова Каб. Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> (дата звернення: 05.04.2022).
9. Про затвердження професійного стандарту за професіями "Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти", "Вчитель закладу загальної середньої освіти", "Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)": Наказ від 23.12.2020 р. № 2736-20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text> (дата звернення: 06.04.2022).
10. Розвиток інформаційно-цифрової компетентності педагогічних працівників в умовах післядипломної освіти : Колект. монографія / М. Антонченко та ін. ; ред. Л. Петрова. Суми : видавничовиробн. підприємство «Мрія», 2021. 300 с.
11. Уварова Т., Степанова Г. Медіаграмотність як пріоритетна компетенція в сучасній освіті. *Наукові записки міжнародного гуманітарного університету*. 2020. № 32. С. 268–271. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v32/65.pdf> (дата звернення: 09.04.2022).
12. Project «Media literacy program for citizens». *AUII*. URL: <https://www.aup.com.ua/en/project-medialiteracy-program-for-citizens/> (date of access: 21.04.2022).

References:

1. Blystiv, O.M., & Galaz, L.V. (2015). Vzaiemovviazok informatsiinoi kultury ta yakosti navchalnoho protsesu [Interrelation between information culture and the quality of educational process]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika»*. Seriya «Problemy ekonomiky ta upravlinnia» – *Bulletin of the National University «Lviv Polytechnic». Series «Problems of Economics and Management»*, 815(1), 15-21. Retrieved from <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/jun/2641/visnyk2015-15-21.pdf> [in Ukrainian].
2. Medvedieva, M.O., & Zhmurko, O.I., & Kryvoruchko, I.I., & Kovtaniuk, M.S. (2021). Vykorystannia masovykh vidkrytykh onlain-kursiv u pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv informatyky [Use of massive open online courses in training future teachers of informatics]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy*, 33, 159-164. Retrieved from <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/13656/1/ЖОІ,%20ММО,%20КІІ,%20КМС.pdf> [in Ukrainian].
3. Vlasii, O.O., & Dudka, O.M. (2019). Shljakhy formuvannja informacijno-cyfrovoji kompetentnosti uchasnykiv osvithnjogho procesu [Ways of forming information and digital competence of educational process participants]. *Vidkryte osvithnie e-seredovyshe suchasnoho universytetu – Open educational environment of modern University*, 383-397. Retrieved from <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/205/pdf> [in Ukrainian].
4. Hodyny mediahramotnosti [Hours of media literacy]. *ed-era.com*. Retrieved from https://study.ed-era.com/uk/courses/course/?_ga=2.125162954.1710788298.1649179955-54368980.1649179955#!824 [in Ukrainian].
5. Mediahramotnist dlia osvitian [Media literacy for educators]. *prometheus.org.ua*. Retrieved from https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+MEDIA101+2018_T3/about [in Ukrainian].

6. Mediahramotnist u chasy pandemii [Media literacy in a pandemic]. *osvita.diia.gov.ua*. Retrieved from <https://osvita.diia.gov.ua/courses/mediagramotnist-u-casi-pandemii> [in Ukrainian].
7. Nova ukrainska shkola : Kontsepsiia vid 27.10.2016 r. [New Ukrainian school: Concept from 27.10.2016]. (2016). *mon.gov.ua*. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> [in Ukrainian].
8. Pro deiaki pytannia derzhavnykh standartiv povnoi zahalnoi serednoi osvity : Postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 30.09.2020 r. № 898 [On some issues of state standards of general secondary education: Resolution of the Cabinet. Ministers of Ukraine dated 30.09.2020 № 898]. *www.kmu.gov.ua*. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> [in Ukrainian].
9. Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu za profesiinomyi «Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel z pochatkovoї osvity (z dypломom molodshoho spetsialista)» : Nakaz vid 23.12.2020 r. № 2736-20 [On approval of the professional standard for the professions "Primary school teacher of general secondary education", "Teacher of general secondary education", "Primary teacher (with a diploma of junior specialist)": Order of 23.12.2020 № 2736-20]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#n10> [in Ukrainian].
10. Antonchenko, M.O., Zakharova, I.O., Zakharov, M.M., Nakonechna, L.M., Nikolaienko, M.S., & Pavlenko, I.M. et al. (2021). *Rozvytok informatsiino-tyfrovoy kompetentnosti pedahohichnykh pratsivnykiv v umovakh pisliadyplomnoi osvity [Development of information and digital competence of pedagogical workers in the conditions of postgraduate education]*. L.H. Petrova (Ed.). Sumy: vydavnychovyrobnyche pidpriemstvo «Mriia» [in Ukrainian].
11. Uvarova, T.I., & Stepanova, H.I. (2020). Mediahramotnist yak priorytetna kompetentsiia v suchasni osviti [Media literacy as a priority competency in modern education]. *Naukovi zapysky mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu – Scientific notes of the International Humanities University*, 32, 268-271. Retrieved from <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v32/65.pdf> [in Ukrainian].
12. Project «Media literacy program for citizens». *aup.com.ua*. Retrieved from <https://www.aup.com.ua/en/project-medialiteracy-program-for-citizens/> [in Ukrainian].

Věda a perspektivy № 5(12) 2022

ISSN 2695-1584 (Print)

ISSN 2695-1592 (Online)

Vydavatel:

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika
International Economic Institute s.r.o. Praha, České republika

Magazín

Věda a perspektivy

№ 5(12) 2022

Podepsáno k tisku ze dne 23. Smět 2022

Formát 60x90/8. Ofsetový papír a tisk

Headset Times New Roman.

Mysl. tisk. oblouk. 8.2. Náklad 100 kopií.